

GEMEENTE WILLEMSTAD

Telefoon 01687-350
Postrekening 10.652.27

DOSS. No.

Aan de heer W.A. van Ham
p/a Gemeente-archief
BERGEN OP ZOOM

UW KENMERK :

UW BRIEF VAN :

ONS KENMERK :

DATUM :

24 augustus 1971

ONDERWERP :

Gemeentevlag

Geachte Heer van Ham,

Naar aanleiding van het telefonisch verzoek van heden zend ik U een beschrijving van de vlag van Willemstad, zoals deze door de raad in zijn vergadering van 12 april 1965 is vastgesteld; de beschrijving is uit een feestgids van 1965.

In het raadsbesluit zelf is geen beschrijving opgenomen. Overgelegd werd het advies van de Streekarchivaris, welk advies eveneens in fotocopie hierbij gaat.

Met vriendelijke groeten,

BIJLAGEN : 2.
COLL :

Muiderberg, 31 mei 1965

Burgemeester en Wethouders
van Willemstad

Betreft: gemeentevlag

Van geachte zijde attendeert men ons erop, dat het wenselijk ware, Uw college andermaal te wijzen op de wenselijkheid, zich te voegen in de rij der Brabantse vlagvoerende gemeenten.

Zeker nu Willemstad zich opmaakt eerstdaags het 500-jarig bestaan op plechtige en feestelijke wijze te vieren, zou het bezit van een eigen vlag als essentieel insigne der Gemeente wenselijk zijn en aan het geheel bij voorkomende gelegenheden het juiste decorum verlenen.

Anderzijds zal Willemstad als toekomstig centrum van de watersport in het Deltagebied het eigen karakter willen uitdragen in de eigen vlag, gevoerd van gemeentelijke voer- en vaartuigen, jachthavens, zwembaden, enz. Voor de burgerij en neringdoenden zal het tonen van de 'eigen' vlag een attractieve mogelijkheid bieden, die gelijktijdig een ongepast vertoon van de Nederlandse vlag en van vlaggen van vreemde naties tegen gaat.

Onze Stichting zal het zich tot een eer rekenen, ook uw college van advies te mogen dienen bij een banistisch en heraldisch verantwoord voorstel ter zake aan de Raad. Uiteraard wordt dit advies onzerzijds geheel belangeloos verstrekt.

STICHTING VOOR BANISTIEK EN HERALDIEK
Voor het Bestuur,

Kl.Sierksma, voorzitter

Uittreksel notulen gemeenteraad Willemstad, d.d. 12 april 1965.

Burgemeester en wethouders stellen de raad voor over te gaan tot het vaststellen van een gemeentevlag.

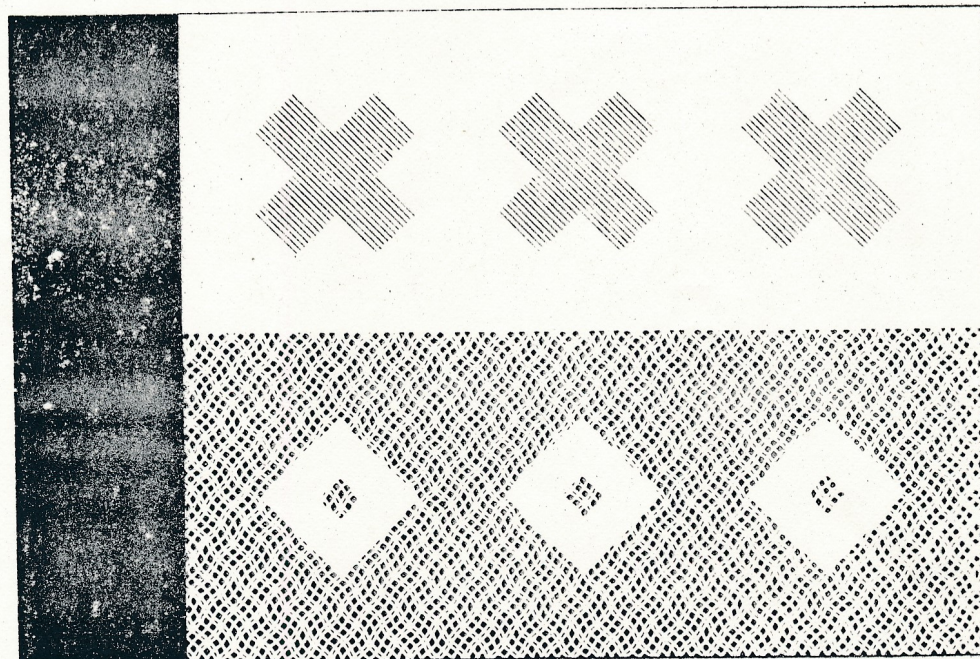
.....(beraadslaging).....

Hierna wordt zonder hoofdelijke stemming besloten een stadsvlag te laten vervaardigen overeenkomstig het door de streekarchivaris gemaakte ontwerp. 1)

1) Omschrijving (volgens gegevens gemeentesecretarie)

twee banen van wit en groen, met op de witte baan drie rode schuinkruisjes en op de groene baan drie witte maliën, in de zin van de vlag regelmatig verdeeld, en langs de broeking een zwarte verticale baan ter lengte van $\frac{3}{16}$ van de hoogte van de vlag.

Beschrijving van de vlag van Willemstad

In haar vergadering van maandag 12 april 1965 heeft de Raad der gemeente een haar aangeboden ontwerp voor een gemeentevlag vastgesteld.

De vlag bestaat uit twee horizontale banen en aan de stokzijde een vertikale baan. De bovenste horizontale baan is wit, waarin drie rode schuinkruisen (XXX) staan. De onderste baan is groen, waarin drie witte maliën (op de punt staande vierkantjes). De vertikale baan is zwart.

Nu rijst bij vele lezers natuurlijk de vraag „hoe is men aan deze kleuren en figuren gekomen?” U begrijpt natuurlijk dat de ontwerper van een vlag aan verschillende regels is gebonden. De voornaamste zijn wel dat deze vlag niet gemakkelijk verward mag kunnen worden met die van andere landen, gemeenten, internationale (algemeen erkende) organisaties en internationale seinvlaggen. Voorts mag zulk een vlag slechts de kleuren en figuren bevatten die eveneens in het gemeentewapen voorkomen.

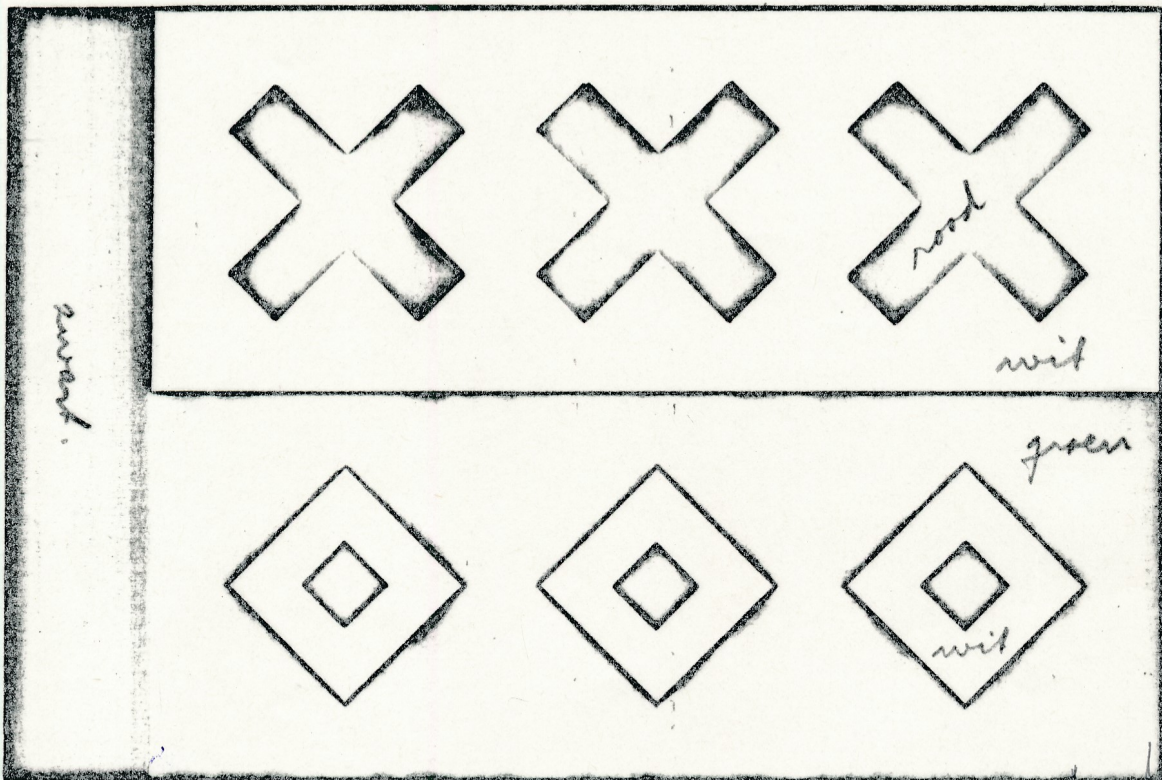
De herkomst van de kleuren en figuren uit onze vlag is wel duidelijk. Willemstad is gesticht binnen de grenzen van het markizaat Bergen op Zoom, vandaar dat de onderste baan de groene kleur met de drie „maliën” uit het wapen van de Bergse markiezen-familie de Glymes weergeeft.

Oorspronkelijk behoorde geheel westelijk Noord-Brabant — voor de afsplitsing Breda—Bergen op Zoom — tot het markgraafschap Strijen. Het is daarom dat de Sint Andrieskruisen uit het wapen van Strijen in de vlag opgenomen zij en wel in de bovenste baan.

De zwarte vertikale baan aan de stokzijde geeft weer de leenhorigheid van het markizaat Bergen op Zoom aan de Hertog van Brabant.

Uit de kleuren van de vlag blijkt niet de verbondenheid van de stad met het huis van Oranje. De oorzaak daarvan is gelegen in het feit dat de stad tijdelijk — van 1582—1795 — tot het persoonlijk bezit van de prinsen van Oranje heeft behoord. De hoge raad van adel gaf in 1816 voorkeur aan het oorspronkelijke wapen uit het jaar 1587, het zogenaamde glymeswapen, boven het wapen dat in 1611 door Maurits aan de stad werd verleend. In het eerst genoemde wapen komen de kleuren van Oranje niet voor.

Omschrijving: twee banen van wit en groen, met op de witte baan drie rode schuinkruisjes en op de groene baan drie witte maliën, in de zin van de vlag regelmatig verdeeld, en langs de broeking een zwarte verticale baan ter lengte van $\frac{3}{16}$ van de hoogte van de vlag.

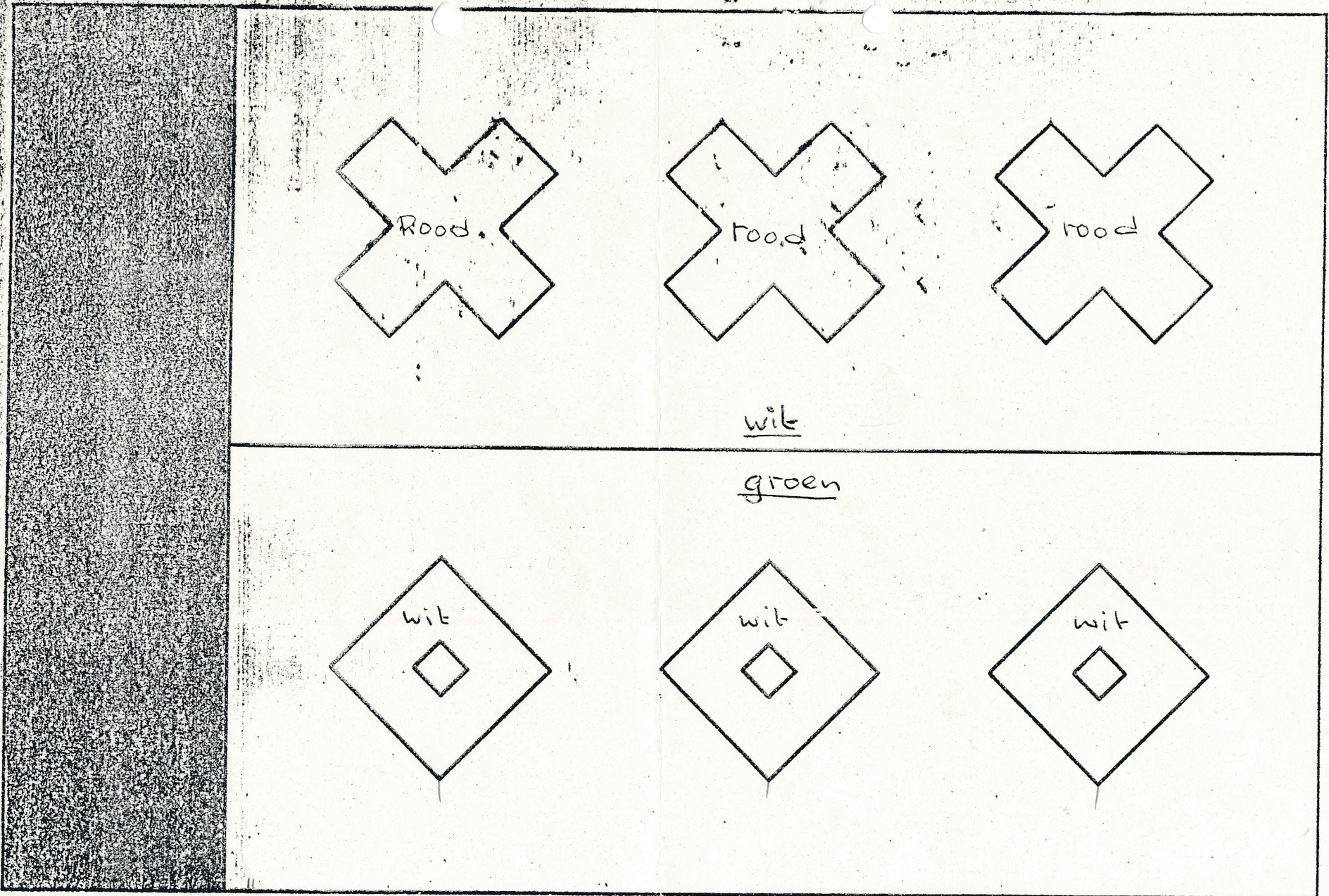
$\frac{1}{5}$

Raadsbesluit: 12 april 1965.

Advies H.R.v.A.: -

E. 1970

$$\begin{array}{r} 75 \\ 150 \\ \hline 125 \end{array}$$

 125

$$\begin{array}{r} 75 \\ \hline 999 \end{array}$$

1/4 vlaghoogte
VLAG der gemeente WILLEMSTAD.

Vastgesteld bij RAADSBSLUIT d.d. 12-4-1965
 Ontw. streekarch. "BRABANTS WESTHOEK".

STREEKARCHIVARIAAT „BRABANTS WESTHOEK”

Waarbij aangesloten de gemeenten Dinteloord en Prinsenland, Fijnaart en Heijningen, Klundert en Willemstad in welke gemeenten de archivaris als regel aanwezig is resp. op maandag, woensdag, donderdag en vrijdag.

Willemstad, 6 april 1965

onderwerp :
gemeente-vlag.

Aan

Heren Burgemeester en Wethouders
van w i l l e m s t a d .

Edelachtbare Heren ,

Overeenkomstig het verzoek van Uw Voorzitter heb ik een nadere uitwerking gemaakt uit een der voorstellen welke ik U hedenochtend deed toekomen. Dit, wat grotere, ontwerp gelieve U hierbij aan te treffen.

Ter toelichting op dit ontwerp moge het volgende dienen :

de bovenste baan is de onderste baan uit ons gemeentewapen, zijnde afkomstig van het Graafschap Strijen, in welks bezit eertijds vrijwel de gehele Brabantse Westhoek was.

de onderste baan is gelijk aan het onderste veld uit het wapen van het geslacht van Glymes (Bergen). Dit wapen draagt de leeuw in het bovenste veld van ons gemeente-wapen.

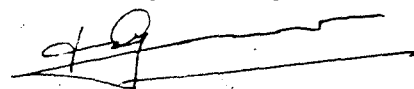
de verticale zwarte baan duidt op de leenhorigheid van Bergen aan de Hertog van Brabant. Zie hiervoor ook het bovenste veld van ons gemeente-wapen en het vrij-kwartier in het van Glymes-wapen.

Naar mijn mening maakt dit ontwerp een frisse indruk en deze vlag zal betrekkelijk eenvoudig te vervaardigen zijn. Een bezwaar is wellicht dat de drie Sint-Andrieskruisen groter schijnen dan de maliër in het onderste veld. De maten zijn echter gelijk. Om de symetrie niet te schaden is afgezien van het verkleinen dezer kruisen. Alle wapenfiguren hebben een onderlinge afstand (in het ontwerp) van $1\frac{1}{2}$ cm, terwijl alle figuren eveneens $1\frac{1}{2}$ cm uit te rand blijven. Om het zwart van de broekingbaan niet te zwaar te doen domineren is deze gehouden ter breedte van 3 cm, dus gelijk aan de gezamenlijke randbreedte.

Als bijkomstigheid heb ik in mijn overwegingen betrokken dat het voor de plaatselijke verenigingen desgewenst eenvoudig moet zijn een gemeentevlag te hebben, met een toch eigen cachet van zulk een vereniging. Het zal daartoe mogelijk zijn het middelste kruisje en ~~het~~ de middelste malie te laten vervallen en in de plaats daarvan over h deelvvlak heen te plaatsen een voetbal in natuurlijke kleur, c.q. een paal met korfbalmand, c.q. een gouden happ, c.q. een turntoestel, enz

Vertrouwende U hiermede van dienst te zijn geweest en dat U dit ontwerp ter goedkeuring aan de Hoge Raad van Adel en de Raad dez gemeente wilt voorleggen, verblijf ik met de meeste

hoogachting,

STREEKARCHIVARIAAT „BRABANTS WESTHOEK"

Waarbij aangesloten de gemeenten Dinteloord en Prinsenland, Fijnaart en Heijningen, Klundert en Willemstad in welke gemeenten de archivaris als regel aanwezig is resp. op maandag, woensdag, donderdag en vrijdag.

WILLEMSTAD
INGEZ. NO. 6 apr. 1965
446

Willemstad, 6 april 1965.

onderwerp: gemeentevlag

Aan

Haren Burgemeester en Wethouders
van W i l l e m s t a d .

Edelachtbare Heren ,

Zoals U bekend is het gebruikelijk dat een gemeente-vlag de kleuren vertoont welke eveneens in het gemeente-wapen voorkomen. Ter voorkoming van verwarring met vlaggen van vreemde natiën en met sein-vlaggen heeft de Hoge Raad van Adel in 1963 geadviseerd om zo mogelijk ook één of meer emblemen uit dat wapen in de vlag op te nemen.

Het wapen van Willemstad werd bij besluit van de Hoge Raad van Adel, dd.21 februari 1816 als volgt vastgesteld :

"zijnde coupé, waarvan het eerste van sabel (=zwart) beladen met een klimmende leeuw van goud, houdende het wapenschild van Bergen. Het tweede van zilver, beladen met drie Sint Andrieskruisen van keel (=rood). Het schild gedekt met een kroon van goud."

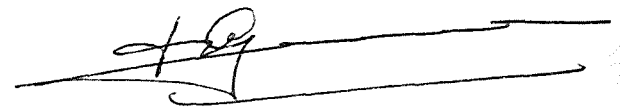
Het wapen van Bergen was : " coupé, in een gouden schildhoofd drie palen van rood, in het vrijkwartier Brabant (sabel met een klimmende leeuw van goud, rood getongd en genageld). Schildvoet van sinopel (=groen) beladen met drie maliën, geplaatst 2:1, enz."

Zoals U ook bekend duidt het onderste deel van het gemeente-wapen (zilver met 3 StAndrieskruisjes) op het Graafschap Strijen, waarvan Brabants westhoek oorspronkelijk een deel was. Het zwarte veld met de gouden leeuw duidt op de leenhorigheid aan Brabant's Hertog en het Glymeswapen dat deze in de hand houdt spreekt voor zichzelf. Persoonlijk betreur ik het wel dat de Hoge Raad in 1816 niet heeft besloten ook de verbondenheid met het Huis van Oranje, in wiens bezit de stad toch ruim twee eeuwen is geweest en aan welks telgen deze gemeente zo heel veel heeft te danken.

Voor het samenstellen van een vlag komen we dus tot de mogelijkheid te kiezen uit een combinatie van de kleuren en emblemen: (wit en rode kruisjes (Strijen), zwart (Brabant), groen en zilveren maliën (Bergen)).

Na het schetsje gister U getoond, dat door de Heer K. Dane en mij was opgezet, heb ik dat idee even uitgewerkt, waarbij -naar mijn per soonlijke smaak, bleek dat een ongebroken baan zwart wel wat erg zwaar is. Het is daarom dat ik zo vrij ben geweest nog enkele ontwerpjes te maken, die ik U hierbij doe toekomen. Uiteraard zijn nog veel meer variaties en combinaties mogelijk. Door de haast waarmee gewerkt werd is het verfwerk enigzins slordig, waarvoor ik U wel mijn excuses aanbied.

De archivaris,

STREEKARCHIVARIAAT „BRABANTS WESTHOEK”

Waarbij aangesloten de gemeenten Dinteloord en Prinsenland, Fijnaart en Heijningen, Klundert en Willemstad in welke gemeenten de archivaris als regel aanwezig is resp. op maandag, woensdag, donderdag en vrijdag.

Willemstad, 6 april 1965

onderwerp :
gemeente-vlag.

Aan

Heren Burgemeester en Wethouders
van w i l l e m s t a d .

Edelachtbare Heren ,

Overeenkomstig het verzoek van Uw Voorzitter heb ik een nadere uitwerking gemaakt uit een der voorstellen welke ik U hedenochtend deed toekomen. Dit, wat grotere, ontwerp gelieve U hierbij aan te treffen.

Ter toelichting op dit ontwerp moge het volgende dienen :

de bovenste baan is de onderste baan uit ons gemeentewapen, zijnde afkomstig van het Graafschap Strijen, in welks bezit eertijds vrijwel de gehele Brabantse Westhoek was.

de onderste baan is gelijk aan het onderste veld uit het wapen van het geslacht van Glymes (Bergen). Dit wapen draagt de leeuw in het bovenste veld van ons gemeente-wapen.

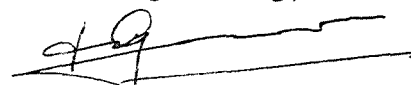
de verticale zwarte baan duidt op de leenhorigheid van Bergen aan de Hertog van Brabant. Zie hiervoor ook het bovenste veld van ons gemeente-wapen en het vrij-kwartier in het van Glymes-wapen.

Naar mijn mening maakt dit ontwerp een frisse indruk en deze vlag zal betrekkelijk eenvoudig te vervaardigen zijn. Een bezwaar is wellicht dat de drie Sint-Andriesskruisen groter schijnen dan de maliën in het onderste veld. De maten zijn echter gelijk. Om de symetrie niet te schaden is afgezien van het verkleinen dezer kruisen. Alle wapenfiguren hebben een onderlinge afstand (in het ontwerp) van $1\frac{1}{2}$ cm, terwijl alle figuren eveneens $1\frac{1}{2}$ cm uit te rand blijven. Om het zwart van de broekingbaan niet te zwaar te doen domineren is deze gehouden ter breedte van 3 cm, dus gelijk aan de gezamenlijke randbreedte.

Als bijkomstigheid heb ik in mijn overwegingen betrokken dat het voor de plaatselijke verenigingen desgewenst eenvoudig moet zijn een gemeentevlag te hebben, met een toch eigen cachet van zulk een vereniging. Het zal daartoe mogelijk zijn het middelste kruisje en ~~het~~ de middelste malie te laten vervallen en in de plaats daarvan over het deelvlak heen te plaatsen een voetbal in natuurlijke kleur, c.q. een paal met korfbalmand, c.q. een gouden happ, c.q. een turntoestel, enz.

Vertrouwende U hiermede van dienst te zijn geweest en dat U dit ontwerp ter goedkeuring aan de Hoge Raad van Adel en de Raad dezer gemeente wilt voorleggen, verblijf ik met de meeste

hoogachting,

STREEKARCHIVARIAAT „BRABANTS WESTHOEK”

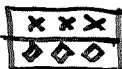
Waarbij aangesloten de gemeenten Dinteloord en Prinsenland, Fijnaart en Heijningen, Klundert en Willemstad in welke gemeenten de archivaris als regel aanwezig is resp. op maandag, woensdag, donderdag en vrijdag.

Opmerkingen van de archivaris bij de vlagontwerpen :

no. 1 : Zoals dus schetsmatig door de Heer Secretaris en mij was voorgesteld. Na uitwerking vind ik persoonlijk de zwarte baan wat erg zwaar. Bij een omgekeerde situatie, waarbij de zwarte baan dus bovenkomt, wordt deze nog zwaarder.

no. 2 : Alleen Strijen en Bergen. De emblemen kunnen echter zonder bezwaar enigzins opgeschoven worden en aan de broekingzijde een verticale zwarte baan geplaatst worden.

no. 2a: als no. 2, maar door diagonaal werking misschien iets aantrekkelijker. Ook hier zou dus aan de broekingzijde een verticale zwarte baan geplaatst kunnen worden.

no. 3 : De witte maliën van Bergen vervangen door de kleur zwart (Braba

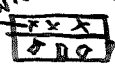
no. 4 : Het bergse groene veld door een brabant's zwart en de bergse witte maliën in groen gezet.

als 2^a

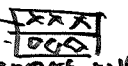
no. 4a : idem in diagonale opzet.

no. 4b : nog een variatie in vierkante uitvoering.

no. 5 : Strijen omgekeerd, groen van bergen en de witte maliën daaruit in brabant's zwart.

no. 6 : het bergse groene veld veranderd in een brabant's zwart met de maliën in groen

no. 7 : In diagonaal uitvoering Strijen en Bergen met van elk één der drie emblemen. Vlag Vierkant, al of niet voorzien van een verticale zwarte baan aan de broekingzijde, ter breedte van de embleemstroken.

Naar mijn persoonlijke mening blijft in elke opstelling een grote zwarte baan erg zwaar. Uiteraard blijft het ook bij het samenstellen van een vlag een kwestie van persoonlijke smaak. Mijn voorkeur zou uitgaan naar : no. 2, 2a of 7, uitgevoerd in vierkante vorm met een zwarte baan aan de broekingzijde.

Muiderberg, 31 mei 1965

Burgemeester en Wethouders
van Willemstad

betreft: gemeentevlag

Van geachte zijde attendeert men ons erop, dat het wenselijk ware, Uw college andermaal te wijzen op de wenselijkheid, zich te voegen in de rij der Brabantse vlagvoerende gemeenten.

Zeker nu Willemstad zich opmaakt eerstdaags het 500-jarig bestaan op plechtige en feestelijke wijze te vieren, zou het bezit van een eigen vlag als essentieel insigne der Gemeente wenselijk zijn en aan het geheel bij voorkomende gelegenheden het juiste decorum verlenen.

Anderzijds zal Willemstad als toekomstig centrum van de watersport in het Deltagebied het eigen karakter willen uitdragen in de eigen vlag, gevoerd van gemeentelijke voer- en vaartuigen, jachthavens, zwembaden, enz. Voor de burgerij en neringdoenden zal het tonen van de 'eigen' vlag een attractieve mogelijkheid bieden, die gelijktijdig een ongepast vertoon van de Nederlandse vlag en van vlaggen van vreemde naties tegen gaat.

Onze Stichting zal het zich tot een eer rekenen, ook uw college van advies te mogen dienen bij een banistisch en heraldisch verantwoord voorstel ter zake aan de Raad. Uiteraard wordt dit advies onzerzijds geheel belangeloos verstrekt.

STICHTING VOOR BANISTIEK EN HERALDIEK
Voor het Bestuur,

Kl.Sierksma, voorzitter

Muiderberg, 26 juni 1965

Geachte Heer Van Ham:

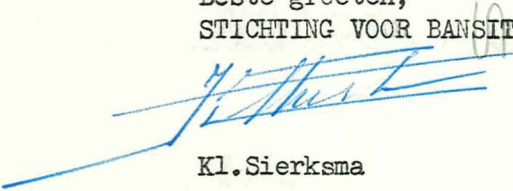
Willemsstad berichtte mij, dat men reeds een officiële gemeentevlag bezit. Ik heb op tv-beelden ook iets daarvan opgemerkt. In het Handelsblad stond een afbeelding en een kleurenbeschrijving. Ik kan het geheel niet bewonderen, omdat het 'Hollandse' gedeelte wel heel erg bescheiden tevoorschijn is gekomen. Gelukkig heeft men de kleuren goed gekozen. Al met al is het wel een sprekende vlag geworden.

Hierbij drie briefcopieën, waaruit u kunt opmaken, dat Alphen, Baarle en Chaam inderdaad alle drie geïnteresseerd zijn in een gemeentevlag. Van uw suggesties heb ik die overgenomen, welke mij zelf het beste beviel (origineler dan mijn idee). Hopelijk gaan nu alle drie gemeenten op het voorstel in, want als 1 van de drie iets anders wil, zitten we er naast met onze drie-eenheid...

Thans moet ik eerst de tekening voor Alphen maken, die zoals de data uitwijzen als laatste kwam opdraven. De brief maakte ik klaar om u alvast te informeren.

U hebt inmiddels de laatste circulaire voor het congres ontvangen, mag ik veronderstellen ?

Beste groeten,
STICHTING VOOR BANISTIEK EN HERALDIEK

Kl. Sierksma